

časopisni oddelek
397
ROMANO THEM
2013

308 (497.12=914.99)

10230518,46

COBISS

o them

I S V E T

berš/leto: 18

april 2013, številka 46

Stran 4

Okrogla miza o bivanjskih razmerah v romskih naseljih

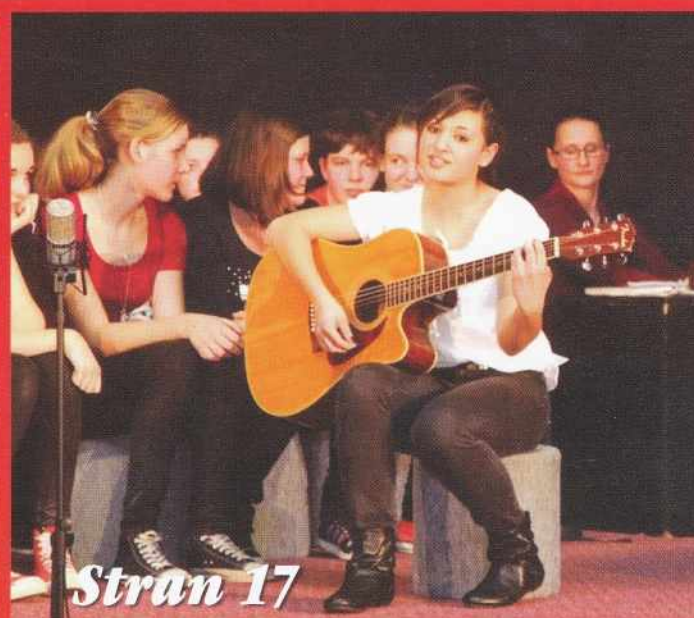
Stran 7

Obisk ministra Žerjava

Stran 8

Varuhinja podprla razvojno strategijo romske skupnosti v Pomurju

Stran 17

Kulturni praznik na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

ROMANO THEM ROMSKI SVET

številka 46, april 2013

založnik
Zveza Romov Slovenije
Arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota
tel.: 02 5308-100
fax: 02 5308-104
e-mail: romani.union@siol.net
www.zveza-romov.si

ROMIC ROMSKI INFORMATIVNI CENTER
ROMSKA NAČELNA PRODUKCIJA

e-mail: romic@siol.net
www.romic.si

odgovorni urednik
Jožek Horvat - Muc

uredniški odbor
dr. Pavla Štrukelj
Monika Sandreli
Janja Rošer
Slobodan Nezirovič
Bečiri Fatmir
Aleš Horvat
Robertina Ratko

dopisniki
Lujzi Baranja, New York
Dragoljub Ackovič, Beograd

Fotografije so prispevali:
Oto B., Štefan B., Aleš H., Tina R.
Stanko B., Kristijan H. in drugi

prelom in tisk
Tiskarna Klar, Murska Sobota

naklada
500 izvodov

Po mnenju Ministrstva za kulturo RS št. 415-562/96, se Romano them - Romski svet šteje med proizvode za katere se plačuje 20% davek na dodano vrednost.

Izid časopisa Romano them je omogočilo
Ministrstvo za kulturo RS
in Urad za narodnosti RS

KAZALO

KAZALO	1
Skupščina Zveze Romov Slovenije.....	2
Obisk v Strasbourgu	2
Aktualna problematika romske skupnosti in delovanje Zveze Romov Slovenije.....	3
Okrogla miza o bivanjskih razmerah v romskih naseljih	4
Okrogla miza: Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini	5
Minister Gorenak sprejel predsednika Zveze Romov Slovenije Jožeka Horvata Muca	7
Obisk ministra Žerjava	7
Varuhinja podprla razvojno strategijo romske skupnosti v Pomurju	8
Socialno podjetništvo v Mariboru	9
Romska restavracija - Romani Kafenava	9
Romski rekorder med krvodajalci Oto Baranja	9
Novice z Dolenjskega konca	10
Mirjana Časar svoje poslanstvo nadaljuje kot prostovoljka	13
CENTER NATURHOUSE Nutricionizem & Dietetika.....	15
Božično-novoletno druženje	16
Jelkovanje v romskem naselju Kamenci	16
Najboljši snežaki	17
Kulturni praznik na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci	17
Poezija	18
Delavnice OŠ I in OŠ II Murska Sobota.....	19

**TISKARNA
KLAR**

Skupščina Zveze Romov Slovenije

Romic

Zveza Romov Slovenije je decembra v Murski Soboti pripravila skupščino na kateri so pregledali delo v prejšnjem letu in podali smernice za leto 2013. Od 28 vključenih društev so se skupščine udeležili predstavniki 16- tih društev. Za nadomestni članici so v Svet romske skupnosti predlagali Tjašo Šarkezi iz Kočevja in Zaliko Cener iz Piran. Na skupščini so obravnavali in sprejeli finančni in vsebinski načrt za leto 2013 in med drugim na različne teme podali referate ter podali smernice za delo zveze v novem letu. Predsednik Zveze Romov Slovenije, Jožek Horvat Muc, je

predstavil delovanje zveze, ki že 16. leto uspešno deluje. Zveza Romov Slovenije vse od ustanovitve dalje aktivno sodeluje pri predstavitvi položaja Romov v Sloveniji in na mednarodni ravni. Povečuje se potreba, da v Zvezi Romov Slovenije in romskih društev storijo več na izobraževanju, vzgoji in informiranju pripadnikov romske skupnosti. Pri večinskem slovenskem prebivalstvu pa si prizadevajo, da bo njihova drugačnost sprejeta, da bo več tolerance do romske populacije in manj pojavov nestrpnosti in sovražnega govora.

I Slovenski romani unija kerdja andi Murska Sobota skupščina pri sej ferdikle i buti andadauh berš te kerde plandja vašu kauh berš. Auri pa kedijne te nadomestni članici vašu svet romana skupnostjakre : la Tjaša Šarkezi andri Kočevje te la Zalika Cener andri Piran. I Slovenijakri Romani Unija zaru kezdeto mauk aktivno kijrel buti vašu fider položaj Romengru, andi Slovenija te, te andu vilaugo.

Obisk v Strasbourgu

Romic

Predstavniki Zveze Romov Slovenije in Evropske romske unije so se 4. februarja v Strasbourgu srečali s Skupino za romska vprašanja pri Svetu Evrope, ki deluje od leta 2010, z organizacijo ERTF ter z Ve-

leposlanikom RS pri Svetu Evrope Damjanom Bergantom. Pogovori so med drugim potekali o romski mediaciji - projektu ROMED, kjer usposablja Rome pri postavljanju dialoga za uspeh romske skupnosti.

Pogovori so potekali o pozitivnih praksah, poleg Španije je tudi Slovenija ocenjena kot dober primer urejevanja romske tematike in je vpisana v bazo dobrih primerov.

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Aktualna problematika Romske skupnosti in delovanje Zveze Romov Slovenije

Jožek Horvat Muc

**Skupščina
Zveze Romov
Slovenije
Murska Sobota,
22.12.2012**

Zveza Romov Slovenije uspešno deluje že 16. leto. Ustanovljena je bila na osnovi določil Zakona o društvih leta 1996 z namenom izboljšanja položaja pripadnikov romske skupnosti, skrbi za ohranjanje jezika, kulture in identitete romske skupnosti, za izboljšanja izobraževanja in informiranje Romov, za politično participacijo Romov na lokalni in državni ravni ter za medsebojno sodelovanje in povezovanje včlanjenih romskih društev. V letošnjem letu je v Zvezo Romov vključenih 26 romskih društev.

Je pravna oseba zasebnega prava, ki tako povezuje in združuje večino romskih društev v Sloveniji. Po odločbi Ministrstva za šolstvo in šport in Ministrstva za kulturo (iz leta 2009) pa ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju vzgoje in izobraževanja ter kulture.

V zadnjih letih se položaj romske skupnosti v Sloveniji postopno izboljšuje, še posebej po sprejetju Zakona o romski skupnosti, ki ga je Državni zbor sprejel marca 2007 in po sprejetju Nacionalnega programa ukrepov Vlade za Rome. Romska društva ob usmeritvi Zveze Romov Slovenije so vse bolj vključena v razreševanje romske problematike

v svojih naseljih in občinah, povečuje se skrb za ohranitev jezika, kulture in identitete, za izobraževanje in boljše informiranje Romov. Kljub dejstvu, da s svojim delovanjem in rezultati pripadniki romske skupnosti še nismo zadovoljni, imamo kaj pokazati, razmere se izboljšujejo tudi po zaslugi vaših aktivnosti.

Tudi državni organi Slovenije si prizadevajo za izboljšanje položaja romske skupnosti. Boljši so rezultati na področju vzgoje in izobraževanja Romov, kulturne dejavnosti in informiranja (redne dvotedenske TV in tedenske radijske oddaje na RTV Slovenija, romski radio ROMIC, revija ROMANO THEM-ROMSKI SVET idr.), vse boljše delovanje romskih svetnikov pri skrbi za posebne pravice Romov, pa tudi v boju proti diskriminaciji in nestrpnosti. Slabše in celo nezadovoljivo pa je stanje na področju zaposlovanja Romov, bivalnih razmer in izboljšanja življenja v romskih naseljih.

Pomembno je, da je prevladalo spoznanje, da pri izboljšanju razmer, ki zadevajo Rome, moramo kot aktiven dejavnik in partner sodelovati Romi sami ter naše organizacije-romska društva, romski svetniki, Svet romske skupnosti, Zveza Romov Slovenije.

Na drugi strani državni organi delujejo premalo usklajevalno in povezano z občinami, kjer Romi živijo. V zakonih zagotovljene pravice Romov so zaradi finančne krize in varčevalnih ukrepov premalo podprte s finančnimi sredstvi, kar še posebej velja za občine. Tako ne-

katere občine postajajo ozko grlo za učinkovitejše reševanje romske problematike.

Priznati pa moramo, da tudi Romi sami ne izkoristimo dovolj možnosti in zakonske zaščite, ki nam jih omogoča Zakon o romski skupnosti in vladni Nacionalni ukrep za pomoč Romom. Tako nam 12. člen zakona o romski skupnosti omogoča, da Svet romske skupnosti (preko članov Zveze Romov Slovenije, ki je v njem zastopana z 2/3 večino) daje pobude in mnenja Državnemu zboru, Državnemu svetu, Vladi in drugim državnim organom, le ti pa morajo pridobiti predhodno mnenje Sveta, kadar sprejemajo predpise in pravne akte, ki se nanašajo na položaj romske skupnosti. Žal v praksi to zakonsko pravico ne izkoriščamo, razen v primeru pripomb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti in Nacionalnega programa za pomoč Romom. To zakonsko možnost bi lahko uporabili tudi v občinskih svetih, kjer delujejo romski svetniki. Na drugi strani pa tako Zveza Romov Slovenije, romska društva in svetniki premalo skrbimo in pomagamo reševati probleme Romov v posameznih naseljih, prenizka je naša bivalna kultura, premalo se pogovarjamo z našimi pripadniki romske skupnosti, njihovim zahtevam in kritikom ne prisluhnemo dovolj.

Vse to še posebej velja v teh težkih časih, ko ljudje nezadovoljni demonstrirajo na ulicah slovenskih mest, ko se gospodarska in socialna kriza poglabljata. Povečuje se revščina, delovnih mest ni, ljudje se

težko preživljajo. Kriza razumljivo še dodatno prizadene pripadnike romske skupnosti, saj smo Romi že sicer najbolj ranljiva in diskriminirana skupnost v Sloveniji.

Tako se povečuje potreba, da v Zvezi Romov Sloveniji in romskih društvih storimo več na izobraževanju, vzgoji in informiranju pripadnikov romske skupnosti. Pri večinskem slovenskem prebivalstvu pa si prizadevamo, da bo naša drugačnost sprejeta, da bo več tolerance do romske populacije in manj pojavov nestrpnosti in sovražnega govora.

V Zvezi Romov Slovenije se ves čas zavedamo, kako pomembna je skrb za romski jezik, kulturo, izobraževanje in informiranje romske skupnosti – torej za identiteto in ohranitev romske manjšine. Ohranjanje jezika in identitete je temelj

za ohranitev sleherne narodne skupnosti. Iz teh razlogov smo ponosni na delovanje Romskega informativnega centra in Radia Romic, ki bosta prihodnje leto praznovala 10-letnico, na kulturne prireditve in skrb za lastno zgodovino. V ta namen smo letos ustanovili Evropski muzej romske zgodovine in kulture. Ustanovili smo tudi Inštitut za romološke študije, izobraževanje in kulturo. V letošnjem letu smo izdali naslednjo strokovno literaturo: ROMSKI ABECEDNIK, PRAVOPIS ROMSKEGA JEZIKA, UČNI PRIPOMOČKI ROMSKEGA JEZIKA, ZGODOVINE in KULTURE ter STANDARDIZACIJO ROMSKEGA JEZIKA. Ob tem smo upravičeno zaskrbljeni, da se s temi vprašanji identitete, jezika in kulture ter izobraževanje ne ukvarja nobena druga organiza-

cija romske skupnosti v Sloveniji.

Žal v naših organizacijah pozabljam, da je temelj uspešnega delovanja vsake manjšine njena povezanost in večja enotnost do najpomembnejših vprašanj. Namesto tega nas medsebojno obtoževanje, pogosti spori in razprtije med romskimi funkcionarji vodijo v neenotnost in razbijanje romske skupnosti. Za skupno dobro pripadnikov romske skupnosti bomo morali bolj strniti naše vrste, okrepiti enotnost in borbo za izboljšanje položaja v družbi, kjer moramo večji prispevek nameniti tudi v romskih društvih in v vodstvu Zveze Romov Slovenije.

Skrb za boljše delovanje v prihodnje nam bo služilo kot osnova za pripravo programa delovanja Zveze Romov Slovenije v letu 2013.

Okrogla miza o bivanjskih razmerah v romskih naseljih

Romic

Zveza Romov Slovenije je v kulturnem domu v Krškem pripravila okroglo mizo z naslovom Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini. Na njej so ugotavljali, da so bili v zadnjih letih v nekaterih delih Slovenije narejeni premiki, večji del romskih naselij pa je še vedno neurejen. Po podatkih raziskave iz leta 2010 le četrtnina romskih naselij možnost razmeroma hitre integracije in nadaljnjega urejanja infrastrukture ter vzpostavljanja zakonitih stanj, drugje pa so te možnosti precej manjše ali celo nemogoče. O tej vroči temi, na katero Romi že vrsto let opozarjajo, so spregovorili tudi na okrogli mizi v Krškem.

Kot je povedal predsednik Zve-

ze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, se te zadeve uspešno urejajo samo tam, kjer je za to pokazala zanimanje lokalna skupnost. Horvat ne vidi težave za rešitev tega vprašanja samo v denarju in dodaja: »Denar je problem, vendar pa je pred tem pogojem, ko se dobi denar, večji problem seveda sodelovanje

in pa pripravljenost za razumevanje teh problemov.« Dejal je tudi, da se razlika med urejenostjo prekmurskih romskih naselij in romskih naselij v jugovzhodni Sloveniji, med katerimi so bila nekatera lani deležna znatne državne denarne pomoči, manjša. Da bi romska naselja na omenjenem območju še

bolje uredili, je po njegovem mnenju potrebno boljše sodelovanje med Romi, lokalnimi skupnostmi in državo.

Predsednica Sveta romske skupnosti Janja Rošer je na okrogli mizi ponovno opozorila, da se vzrok za razliko med urejenostjo slovenskih romskih naselij skriva tudi v pripravljenosti občin za sodelovanje pri njihovem urejanju in legalizaciji. Rešitev za urejanje bivalnih razmer vidi predvsem v legalizaciji teh naselij, ki so večinoma zrasla na zemljiščih v lasti države, cerkve ali posameznikov. »Rešitev vidim v legalizaciji romskih naselij. To je pač tisti prvi korak, ki ga

Romi potrebujemo, da bomo prišli ven iz tega začaranega kroga,« še dodaja.

Poslanka v državnem zboru in predsednica komisije DZ-ja za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Tamara Vonta je opozorila na splošno nesodelovanje med državnimi institucijami ter državo in lokalnimi skupnostmi: »Mislim, da si država tu dostikrat enostavno opere roke in vse prelaga na lokalne skupnosti. Ampak same lokalne skupnosti tega bremena ne zmorejo. Tudi tiste, ki si zelo prizadevajo, da bi zadeve uredile, to težko naredijo.« To se dogaja zato, »ker nihče ne sodeluje z nikomer«,

kot se je slikovito izrazil.

So pa na okrogli mizi izpostavili tudi primer dobre prakse, ki so ga uporabili v Šmihelu pri Novem mestu. Tam so legalizirali romsko naselje, ga komunalno opremili in Romi zgledno sodelujejo s krajanji. Ti so jih vzeli za svoje in z njimi sobivajo, zatrjuje predsednik KS-ja Šmihel, Miro Škufca.

Po ocenah strokovne skupine za reševanje prostorske problematike romskih naselij, ki jo je leta 2006 imenoval minister za okolje in prostor, je le okoli četrtno slovenskih romskih naselij mogoče razmeroma hitro legalizirati, urediti in vključiti v drugo okolje. Približno tretjino bi se jih dalo - potem ko bodo opravljeni postopki spremembe namembnosti zemljišč - srednjeročno urediti na zdajšnjih mestih. Tretjina jih bo imela zaradi težje legalizacije zemljišč precej težav, desetino romskih naselij pa bo treba zaradi različnih okoliščin preseliti.

Okrogla miza: Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini

Romic

Zveza Romov Slovenije je 28. januarja v kulturnem domu v Krškem pripravila okroglo mizo z naslovom: Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini.

Na njej so ugotavljali, da so bili v zadnjih letih v nekaterih delih Slovenije narejeni premiki, večji del romskih naselij pa je še vedno neurejen.

V Sloveniji živi po nekaterih ocenah več kot 10 tisoč Romov, in to

v številnih naseljih po vsej državi. Njihove bivalne razmere niso najboljše, saj ima po podatkih raziskave iz leta 2010 le četrtnina romskih naselij možnost razmeroma hitre integracije in nadaljnjega urejanja infrastrukture ter vzpostavljanja zakonitih stanj, drugje pa so te možnosti precej manjše ali celo nemogoče. O tej vroči temi, na katero Romi že vrsto let opozarjajo, so spregovorili tudi na okrogli mizi v Krškem.

Kot je povedal predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, se te zadeve uspešno urejajo samo tam, kjer je za to pokazala zanimanje lokalna skupnost. Horvat ne vidi težave za rešitev tega vprašanja samo v denarju in dodaja: »Denar je problem, vendar pa je pred tem pogojem, ko se dobi denar, večji problem seveda sodelovanje in pa pripravljenost za razumevanje teh problemov.« Dejal je tudi, da se razlika med urejenostjo prekmur-

skih romskih naselij in romskih naselij v jugovzhodni Sloveniji, med katerimi so bila nekatera lani deležna znatne državne denarne pomoči, manjša. Da bi romska naselja na omenjenem območju še bolje uredili, je po njegovem mnenju potrebno boljše sodelovanje med Romi, lokalnimi skupnostmi in državo.

Predsednica Sveta romske skupnosti Janja Rošer je na okrogli mizi ponovno opozorila, da se vzrok za razliko med urejenostjo slovenskih romskih naselij skriva tudi v pripravljenosti občin za sodelovanje pri njihovem urejanju in legalizaciji. Rešitev za urejanje bivalnih razmer vidi predvsem v legalizaciji teh naselij, ki so večinoma zrasla na zemljiščih v lasti države, cerkve ali posameznikov. »Rešitev vidim v legalizaciji romskih naselij. To je pač tisti prvi korak, ki ga Romi potrebujemo, da bomo prišli ven iz tega začaranega kroga,« še dodaja.

Poslanka v državnem zboru in predsednica komisije DZ-ja za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Tamara Vonta je opozorila na splošno nesodelovanje med državnimi institucijami ter državo in lokalnimi skupnostmi: »Mislim, da si država tu dostikrat enostavno opere roke in vse prelaga na lokalne skupnosti. Ampak same lokalne skupnosti tega bremena ne zmorejo. Tudi tiste, ki si zelo prizadevajo, da bi zadeve uredile, to težko naredijo.« To se dogaja zato, »ker nihče ne sodeluje z nikomer«, kot se je slikovito izrazila.

So pa na okrogli mizi izpostavili tudi primer dobre prakse, ki so ga uporabili v Šmihelu pri Novem

mestu. Tam so legalizirali romsko naselje, ga komunalno opremili in Romi zglede sodelujejo s krajani. Ti so jih vzeli za svoje in z njimi sobivajo, zatrjuje predsednik KS-ja Šmihel, Miro Škufca.

Po ocenah strokovne skupine za reševanje prostorske problematike romskih naselij, ki jo je leta 2006 imenoval minister za okolje in prostor, je le okoli četrtrino slovenskih romskih naselij mogoče razmeroma hitro legalizirati, urediti in vključiti v drugo okolje. Približno tretjino bi se jih dalo - potem ko bodo opravljeni postopki spremembe namembnosti zemljišč - srednjeročno urediti na zdajšnjih mestih. Tretjina jih bo imela zaradi težje legalizacije zemljišč precej težav, desetino romskih naselij pa bo treba zaradi različnih okoliščin preseliti.

Okroglo mizo je v Krškem pripravila Zveza Romov Slovenije.

»Kako je mogoče, da imamo na enem koncu Slovenije urejena romska naselja z osnovno infrastrukturo, elektriko, vodo, javno razsvetlavo, asfaltom in še kaj, na drugem koncu pa obstajajo naselja brez osnovnih dobrin, kot sta voda in elektrika. Kaj je vzrok takšnim razlikam? Sama ugotavljam, da je vse odvisno od prizadevanj lokalne skupnosti. Tam, kjer imajo občine interes, se zadeve urejajo. Romskih naselij ne moremo kar izbrisati, ampak se moramo reševanja problema lotiti sistematično. Sama vidim rešitev v legalizaciji teh romskih naselij,« je povedala Janja Rošer, predsednica Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.

Večina naselij na Dolenjskem, v Posavju in v Beli krajini nima urejenega lastništva, saj so lastniki ze-

mljišč zasebniki. V lasti občine ali države je 14 naselij, v 13 primerih so delni lastniki zemljišč Romi in samo v petih primerih so lastniki zemljišč večinoma Romi.

To pa je bilo le eno od številnih razmišljanj na današnji zelo dobro obiskani okrogli mizi, ki je potekala v krškem kulturnem domu. Njena osrednja tematika - urejanje bivalnih razmer v romskih naselij na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini - je namreč zelo pereča in velikokrat deli slovensko javnost. Kot je opozoril Jožek Horvat Muc iz Zveze Romov Slovenija, je vprašan na to temo veliko, odgovorov pa ni. Predvsem pa še vedno ni izdelane strategije za boljše sodelovanje med lokalno skupnostjo in državo.

»Velikokrat težave ne izhajajo iz pomanjkanja denarja, ampak iz nerazumevanja in nepripravljenosti, da se zadev lotimo skupaj. Mi teh vprašanj ne moremo prepustiti lokalni skupnosti. Državo smo večkrat opozorili, da je breme tega reševanja dejansko za lokalne skupnosti ponekod preveliko,« se je z Mucem strinjala tudi poslanka in predsednica Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti v DZ Tamara Vonta in ob tem dodala, da je žalostno, da se je vladna komisija za zaščito romske skupnosti doslej sestala le enkrat.

Na okrogli mizi so bili sicer predstavljeni tudi nekateri primeri dobrih praks, med njimi na primer sožitje med Romi in večinskim prebivalstvom v KS Šmihel, o katerem sta spregovorila predsednik KS Šmihel Miro Škufca in Bojan Tudija, ki prihaja iz omenjenega romskega naselja.

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia RomiC na frekvenci 97,6 MHz.

Minister Gorenak sprejel predsednika Zveze Romov Slovenije Jožeka Horvata Muca

Romic

Minister za notranje zadeve dr. Vinko Gorenak je 22. novembra 2012, sprejel predsednika Zveze Romov Slovenije Jožeka Horvata Muca.

Pogovarjala sta se o odnosih v romski skupnosti, financiranju Zveze Romov Slovenije in delu Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti.

Jožek Horvat Muc je ministra

seznanil s težavami, ki jih imajo z nekaterimi inštitucijami v Sloveniji, ki razdvajajo romsko skupnosti v njeni enotnosti.

Ker se po letu 2007 Zveza Romov Slovenije sofinancira iz razpisov, ki jih pripravlja Služba za narodnosti pri MNZ, je Horvat Muc izrazil upanje, da bo razpis pripravljen čim prej in da bodo lahko nadaljevali s svojimi programi.

Minister in Jožek Horvat Muc sta se pogovarjala tudi o delu Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti, kjer prevladuje stališče, da bi se morala znotraj komisije romska skupnost bolj poenotiti glede izboljšanja njihovega položaja v Sloveniji. Minister Gorenak je ob koncu izrazil podporo njihovim prizadevanjem za izboljšanje statusa Romov v Sloveniji.

Obisk ministra Žerjava

Romic

Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Radovan Žerjav se je 9. januarja v Murski Soboti sestal s predstavniki Zveze Romov Slovenije. Ob tem je dejal, da je mogoče problem Romov reševati le skupaj z njimi, da na večjo pomoč iz proračuna zaradi krize ne morejo računati, imajo pa možnosti za črpanje sredstev iz evropskih razpisov. Predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, je povedal, da so v samostojni Sloveniji dosegli

pomemben napredek, kljub temu pa je skupnost še vedno diskriminirana, mnogi pa do nje nestrpni.

Predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat Muc, ki je ministra povabil na prvi tovrstni obisk, je povedal, da so v samostojni Sloveniji dosegli pomemben napredek, kljub temu pa mnogi Romi še vedno nimajo primernih bivanjskih razmer, infrastruktura v njihovih naseljih je slaba ali pa je sploh ni, brezposelnost se v zadnjih letih še povečuje ne le zaradi krize, pač pa tudi zaradi diskriminacije, program zaposlovanja pa se ne uresničuje. V velikih težavah so tudi Romi, ki živijo v mestih, saj ostajajo brez strokovne pomoči in osamljeni, številne so nasilno izselili, je še opozoril.

Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Radovan Žerjav, ki se je sestal s predstavniki Zveze Romov

Slovenije, je dejal, da je mogoče problem Romov reševati le skupaj z njimi, da na večjo pomoč iz proračuna zaradi krize ne morejo računati, imajo pa možnosti za črpanje sredstev iz evropskih razpisov.

Možnosti za romske projekte vidi minister tudi v novi finančni perspektivi 2014-2020, pozdravil pa je tudi pobudo, da bi se v Sloveniji srečali Romi, ki se ukvarjajo s podjetništvom. Predstavnike Romov je še povabil na nadaljevanje pogovorov na ministrstvo.

Varuhinja podprla razvojno strategijo romske skupnosti v Pomurju

Romic

Varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer se je v torek, 26. 2. 2013, v Murski Soboti udeležila predstavitve Strategije razvoja romske skupnosti v Pomurju do leta 2020. Na svojem prvem javnem nastopu v novi vlogi je pohvalila prvi celovit strateški dokument na regijski ravni, ki odgovarja na njihove potrebe in išče priložnosti za celoten razvoj ter povezuje različne akterje, ki se ukvarjajo z romskimi vprašanji.

Obljubila je, da bo pomagala pri reševanju romske problematike, ideje strategije pa bi se morale po njenih besedah čim bolj razširiti med romsko in neromsko populacijo.

Predstavitve strategije je potekala v salonu Murska Republika v hotelu Zvezda, pripravila pa jo je projektna skupina Romano Kher – Romška hiša, ki v okviru istoimenskega projekta deluje na Regionalni razvojni agenciji (RRA) Mura v Murski Soboti. Vodja projekta Romeo Varga je ob tem poudaril, da je strategija odprta za dopolnitve.

Ob tej priložnosti je ob predstavnikih RRA Mura in Foruma romskih svetnikov osem od 11 pomurskih občin, v katerih živijo Romi, podpisalo strateško partnerstvo z romskim prebivalstvom. Trenutno je v Pomurju okoli 3230 Romov.

Varuhinja si je ob tej priložnosti ogledala tudi Evropski muzej rom-

ske kulture in zgodovine v prostorih hotela Zvezda, ki so ga odprli avgusta 2012 in se seznanila z delovanjem radia Romic.

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Socialno podjetništvo v Mariboru: Romska restavracija - Romani Kafenava

Štefan Simončič vodja projekta Romani kafenava – Romska restavracija

Znanstveno raziskovalno združenje za umetnost, kulturno-izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA, ter partner pri projektu Romska restavracija – Romani kafenava, Romsko društvo Romano Pralipe Maribor, sta danes predstavila primer socialnega podjetništva, ki je financirano iz Evropskega socialnega sklada in ga podpira tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Projekt romske restavracije – Romani Kafenava bo vzorčni primer tovrstne gostilne v Mariboru, Sloveniji in celo na svetu. Gre za ambiciozen projekt, ki bo deloval po principu socialnega podjetništva z namenom zaposlitve oseb iz ranljivih skupin – romske manjšine in v kolikor bo gostilna imela dobiček se bo le-ta akumuliral za vzpostavitev novih gostiln z namenom zaposlitve še več Romov in Romkinj.

Razvoj projekta je planiran v več fazah. Prva faza so priprave celotne-

ga projekta s predstavitvijo projekta vsem javnostim, sledi usposabljanje in izobraževanje delavcev romske restavracije, ter otvoritev restavracije v drugi polovici tega leta. Želja vseh deležnikov je zaposlitev čim večjega števila pripadnikov romske skupnosti, ki bi preko tega javnosti prikazala ne samo romsko kulinariko, temveč tudi njihov jezik, umetnost in kulturo. Sekundarne

sinergije so povečanje samozavesti Romov, promoviranje zdravega načina življenja pri Romih, zmanjševanje predsodkov in stereotipov o Romih, razvoj regije, povečanje enakopravnosti spolov pri etnični manjšini v Sloveniji, ter širjenje znanja med Romi in vzpodbujanje metode učenja med pripadniki Romske skupnosti.

Romski rekorder med krvodajalci Oto Baranja

Romic

Oto Baranja je prvi romski rekorder med krvodajalci.

Oto Baranja se je rodil 24. 12. 1954 v romskem naselju Pušča. V družini je bilo sedem otrok, pet bratov in dve sestri. Zelo zgodaj že kot mladenič, je svoje poslanstvo prepoznal v pomoči sočloveku. Od

časa, ko je pri vojaki leta 1973 prvič daroval kri pa do danes, je preteklo več desetletij, ko je z vztrajnostjo in trmo kot sam pravi, leta in leta vztrajal pri tem človekoljubnem dejanju. Oto Baranja iz Pušče je predsednik KUD-a Pušča že več kod 20 let in je kot ljubitelj športa

bil v preteklosti športni sodnik v malem nogometu. In ne samo to, v ponos je vsem svojim sovaščanom Romom kakor tudi vsem Pomurcem kot humanist in krvodajalec.

Dne 18.10.2010 je stotič daroval kri in s tem postal romski rekorder med krvodajalci. Stokrat podariti

nekomu delček sebe je solidarno dejanje, ki temelji na najpomembnejših človeških vrednotah: altruizmu, dobroti, pripravljenosti pomagati drugemu v bolezni in stiski, ne da bi za to pričakoval kakršnokoli nagrado ali korist.

Po stokratni podaritvi krvi je prišlo do zdravstvenih težav kajti romski rekorder med krvodajalci je moral na operacijo in kar dve leti ni smel darovati krvi. Po uspešnem okrevanju je Oto Baranja spet začel darovati kri in njegova številka darovanja se je povečala na 102.

Na koncu še doda: »Moj moto je to, da vedno pomagaj drugemu prej kot sebi. Zelo je vesel, da lahko rešuje življenja drugim in da naj bi po izračunu z njegovo krvjo rešili 300 življenj«.

Novice z Dolenjskega konca

Bojana Rozman

Romi smo etnična skupnost. V Sloveniji nas je kar veliko, bivamo pa na različnih koncih Slovenije. Romi so narod, ki se bori za svoje pravice, katere so mu bile velikokrat odvzete oziroma niso bile upoštevane. Romi sami se že nekaj časa zavedajo pomanjkljivosti in zavračanja nekaterih drugih državljanov, ki živijo v istem okolju kot oni, zato se jih je večina začela intenzivneje zavzemati za prihodnost svojih otrok. Večina romskega prebivalstva, v okviru svojih zmožnosti, nudi svojim otrokom kvalitetnejše in samozavestnejše življenje, svoje otroke spodbuja k šolanju in boljšemu načinu življenja. Spodbujanje naših otrok je zelo pomembno, saj so vsakemu od nas otroci največje bogastvo. Storititi moramo nekaj, za kar nam bodo otroci hvaležni in se jim v prihodnosti ne bo potrebno spopadati z nepotrebnimi tegobami. Veliko število Romov je pridobilo višjo izobrazbo, kar vpliva tudi na izboljšanje položaja Romov. De-

lavnice, ki jih v Črnomlju izvajajo predvsem v popoldanskem času, ko so otroci doma, so po mnenju mnogih, predvsem učiteljev, otrokom v veliko korist. Tudi otroci se vedno razveselijo obiska Terezije in Marije, ki sta trenutno v programu, kateri nudi pomoč otrokom - bodisi pri ustvarjanju, učenju in še bi lahko naštevali.

Bela krajina je prečudovita pokrajina, iz katere prihajam tudi sama. Pri nas v Beli krajini je kar nekaj naselij, kjer bivajo Romi, kateri so povsem integrirani v družbo, tako kot tudi drugod po Sloveniji. Največje romsko naselje so Lokve pri Črnomlju, kjer je veliko število šoloobveznih otrok. Otroke velikokrat, predvsem v popoldanskem času obiskujeta puncici Tereza in Marija. Nudita jim pomoč pri učenju in pisanju domačih nalog, saj jim to dela velike preglavice, zato sta jim puncici res v veliko pomoč. Da pa bi se otroci tudi zabavali in

igrali, poleg učenja tudi zelo veliko rišejo, barvajo, ustvarjajo, se igrajo ... skratka, počenjajo stvari, ki so za njih najbolj zabavne. V prejšnjem tednu, ko so bili otroci na zasluženih počitnicah, so imeli delavnico, s katero so hoteli pokazati svojim staršem, kako zelo znajo biti ustvarjalni in pridno delati. Doma so imeli nalogo poiskati steklene stekleničke različnih velikosti in oblik, tako, da so lahko začeli z ustvarjanjem. Otroci so se dela lotili zelo zavzeto in z velikim veseljem. Punčke so na stekleničke risale predvsem rožice najrazličnejših barv, fantki pa motive po svojih željah. Ustvarjali so z velikim navdušenjem in željo po lepih končnih izdelkih. Na koncu so nastali prečudoviti izdelki, katere so lahko uporabili bodisi kot darilo, vazico ali okras za omarico.

Tokrat vam bom predstavila Damjana Hribarja, mladega dvanajstletnega glasbenika iz romskega

naselja Brezje pri Novem mestu, ki že nekaj let navdušuje svoje bližnje z igranjem harmonike.

Mladi glasbenik prihaja iz urejene romske družine. Mama Lidija, starejša sestra Sabrina in oče Damjan mu stojijo ob strani in mu skušajo nuditi kar se da lepo in urejeno življenje. Damjan trenutno obiskuje sedmi razred in kot pravijo učitelji na šoli, je pohvale vreden otrok. Doma rad pomaga pri gospodinjskih opravilih, saj s tem mami pokaže spoštovanje, predvsem pa ljubezen. Aktiven je tudi v športnih dejavnostih, je vesel, družaben, ustvarjalen in kot sem že omenila, je velik glasbeni talent. Za svojo glasbeno pot se je odločil ob podpori tete iz Trebnjega, ki ga je dodatno motivirala in navdušila za igranje harmonike. Mogoče pa je bila dodatna spodbuda tudi njegova nova simpatija.

Vaje igranja harmonike ima enkrat tedensko v Trebnjem, velikokrat pa ga pelje ali pride iskati ravno njegova teta. Tudi njegov učitelj je že pohvalil njegovo vztrajnost, hitro učenje in voljo do igranja.

Za konec pa naj še omenim, da velikokrat nastopa na različnih praznovanjih svojih prijateljev, letos pa ga bomo s strani društva povabili na prireditev ob Svetovnem dnevu Romov ki je 8. aprila. Upamo, da bo mladenič svojo glasbeno pot še naprej uspešno nadaljeval, predvsem pa da kmalu postane znan širšemu svetu in s tem tudi on dokaže, kako uspešni so lahko naši romski glasbeniki.

V ponedeljek, 26. novembra 2012 je mladi romski glasbenik Duško Vidmar v šolo prinesel klaviature, saj je svoji učiteljici izbirnega predmeta Romska kultura Polonci Tratar to dejanje obljubil in kot vedno svojo obljubo tudi izpolnil.

Duško je tako že zgodaj zjutraj na jutranjem varstvu zaigral eno od romskih skladbic in s tem razveselil svoje sošolce ter jim popestril začetek pouka. Z upanjem, da bodo kasneje še slišali kakšno pesem, so s

pričakovanjem začeli nov dan.

Kljub temu pa je Duško moral počakati vse do šeste ure, ko je bil predmet Romska kultura na urniku, do takrat pa je moral svoj inštrument varno spraviti v učiteljičin kabinet. Predvsem učenke sedmega in devetega razreda so bile ves dan zelo nemirne in neučakane, saj so komaj čakale začetek šeste ure ter Duškovo igranje in petje.

Končno je torej prišel čas za predmet, kjer učenci spoznavajo romsko kulturo, s tem pa tudi zabava na katero so učenci čakali že cel dan. Le-to se je splačalo, saj je Duško zaigral znano pesem »Marogav« - naša vas«, punce pa so mu pomagale s petjem in plesom. Tudi učiteljica je bila zelo vesela organiziranega nastopa svojih učencev ter obljube, da se bodo dekleta naučila tudi romsko himno Ďelem Ďelem.

V petek 21.12.2012 so otroci OŠ Bršljin imeli priložnost pokazati svoj talent, saj je šola pripravila zelo zanimiv in pester zaključek pouka v letu 2012. Sodelovali so lahko prav vsi učenci, kateri so želeli pokazati svoj talent petja, plesanja, igranja na inštrument ...

V tekmovanju »Pokaži kaj znaš« so sodelovali učenci od prvega do devetega razreda. Na šoli je bilo res pestro vzdušje, tako da so bili prav vsi navdušeni.

Naj omenim, da se je prireditve udeležile tudi skupina Rominj, katere so predstavile svoj ples. V omenjeni skupini je deset plesalk, vendar pa se prireditve niso mogle udeležiti vse. Dekleta so se predstavila z orientalskim plesom, ob katerem je mnogim zastal dih ob njihovih gibih. Romska dekleta so zelo nadarjena in obvladajo tako imenovani romsko trebušni ples ki je zadnje čase zelo popularen.

Poleg romskih deklet se je tekmovanja udeležil tudi naš harmonikar Damjan Hribar, kateri obiskuje sedmi razred osnovne šole. S svojim talentom je publiko zelo navdušil, saj je odlično zaigral poskočno skladbico. Na Damjana je bila ponosna tudi njegova razredni-

čarka, ki ga je na koncu pohvalila in bila vesela, da se je prijavil in sodeloval.

Pravijo da svet stoji na mladih, to so učenci bršljinške šole tudi potrdili, saj so pripravili res odlično prireditev, na katero so prav tako bili ponosni njihovi mentorji.

Romi so zelo številčen narod in živijo povsod po svetu. Številna izgnanstva iz krajev, kjer so bili naseljeni so jih prisilila v migracije.

Nekateri ljudje se jih bojijo saj jih imajo za manj vredne, kradljive in še bi lahko naštevali. Vendar pa ne smemo pozabiti dejstva, da so Romi enaki vsem ostalim narodom in da jih zaradi same pripadnosti romski skupnosti ne smemo diskriminirati. Še vedno pa jih mnogi neromi nočejo sprejeti v svojo družbo, med svoje prijatelje ter jih razumeti in podpirati.

Na srečo pa obstajajo tudi posamezniki, ki imajo povsem drugačno mnenje, mišljenje in pogled na romsko tematiko. Ob tej priložnosti naj vam predstavim čudovitega in spoštovanega vrednega gospoda Janeza Doltarja, ki ima o romski skupnosti zelo pozitivno mnenje.

Kot pravi sam v njegovi mladosti ni bilo nikoli takšne napetosti in neprizanesljivosti do Romov. Nikoli niso bili tako ostro nastrojeni odnosi proti njim in niso čutili takšne diskriminacije, kot jo mnogi Romi čutijo danes.

Janez Doltar je svoje trenutno delo svetovalca za reševanje romske tematike na Mestni občini Novo mesto sprejel predvsem kot nekakšen izziv, saj se odnos med Romi in njihovo okolico zadnja leta zelo slabša. Napetost med Romi in ostalim prebivalstvom narašča, po drugi strani kot pravi sam, pa tudi sami Romi niso več zadovoljni s tem, da so vedno na robu družbe.

Romom moramo pomagati, da postanejo enakovredni del družbe. To pa se na dolgi rok lahko doseže predvsem z zaposlovanjem. Ker je to v času vsesplošne krize v Sloveniji zelo zahteven cilj, je primeren način socialno podjetništvo, ki bi ga bilo potrebno urediti na nivoju države.

Sam pravi, da ima občutek, da so ga Romi sprejeli, saj se trudi, je do vseh enak ter jim pomaga kolikor je le v njegovi moči.

Ples lahko poimenujemo tudi kot neke vrste zdravilo. Je gibanje, ki mnoge pomirja, spodbuja, jim daje navdih in voljo za druženje in premagovanje vsakodnevnih ovir.

Za mnoge, predvsem pa za starejše ljudi, je ples asociacija, ki nas opomni na pomiritev in notranji mir, ki ga začutimo v svojem telesu. S plesom in gibom se sproščajo naše negativnosti in sprejemamo pozitivno energijo, ki jo s plesom ustvarjamo.

Med mladimi in tudi romskimi dekletki je trenutno zelo razširjena hip-hop glasba. Rominje smo znane po plesu in ni potrebno izpostavi-

ti, da smo odlične plesalke. Najbolj blizu nam je seveda orientalski ples, ki se ga izvaja predvsem z boki in trebuhom. Romi zelo radi plešejo saj imajo za ples poseben čut.

Novomeška dekleta so se združila in že nekaj časa pridno trenirajo hip-hop koreografije, kar dokazujejo tudi priložene slike. Današnje življenje je vse bolj modernizirano in zato je potrebno današnjo mladino spodbujati, da gre v korak s časom.

Upajmo, da se nam bodo dekleta iz romskega naselja Brezje pri Novem mestu predstavila na kakšni kulturni prireditvi. Verjetno nas večina, ki smo vsaj malo radovedni, že zelo zanima kako se bodo pripravile in pričakujemo njihov nastop.

Kot nam velikokrat pripovedujejo starejši, naj bi bilo življenje v preteklosti veliko boljše in kvalitetnejše. Ljudje so se bolj spoštovali in bili drug do drugega bolj solidarni, skratka manj tekmovalni kot danes. Enakopravnost in samoiniciativnost sta bili v preteklosti med ljudmi zelo prisotni. Potrebno se je zavedati, da smo si ljudje za današnje stanje v družbi krivi tudi sami in potrebno bi bilo stopiti korak naprej in se soočiti z dejstvom, da je potrebna neka rešitev.

Tudi izobrazba je bila že nekdanje zelo zaželena in dobrodošla. Večinsko prebivalstvo je tako prej kot

tudi danes znanje spoštovalo in bil je vreden vsak, ki je dokončal bodisi srednjo ali višjo izobrazbo. S tem, ko si imel izobrazbo si lažje dobil temu primerno delo, ki si ga opravljal. Danes v 21. stoletju v moderniziranem načinu življenja je izobrazba še bolj pomembna kot v starih časih, saj predstavlja eno od temeljnih človeških vrednot.

Žal je tako, da si danes ljudje težko privoščimo osnovne življenjske dobrine, ki jih potrebujemo za preživetje, kaj šele zeleno stopnjo izobrazbe. Upajmo, da se bodo tega začeli zavedati vsi in naredili nekaj na tem, da izboljšamo način medsebojnega sodelovanja in si skupaj postavimo nekakšen temeljni koncept za reševanje brezposelnosti.

Potrebno je omeniti nekatere organizacije, ki nudijo različne oblike usposabljanja in učenja tako za mlade kot tudi za starejše posameznike. Ena od teh je seveda Razvojno izobraževalni center v Novem mestu. Da je izobrazba pomembna se zavedajo tudi dekleta, ki so na šolah zaposlene kot romske pomočnice. Brez njih si romski otroci težko predstavljajo pouk in obisk v šolah, saj kot pravijo sami, so jim dekleta v veliko pomoč. Romskim pomočnicam je njihov delodajalec LU- Kočevje omogočilo izobraževanje na RIC-u Novo mesto.

Izobraževanja so se udeležili romski pomočniki in bili prisotni na različnih zanimivih in koristnih predavanjih, pomembnih za njihovo delo. Dotaknili so se teme sociologije, slovenščine in tudi drugih pomembnih tem. Med drugim so bili zelo ustvarjalni, saj so se naučili izdelovati rožice in košarice. Imeli so tudi nekaj ur kuhanja in peke.

Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje

Mnogi že poznate Rome, ki že od nekdaj živimo v Sloveniji in drugod po svetu in ste se že nekoliko navadili na nas. Po besedah mojega pokojnega starega očeta in drugih starejših Romov, s katerimi se na terenu pogovarjam o različnih temah, sem izvedela, kako so živeli v preteklosti. Vedno mi dajo vedeti, da so jim bile pravice odvzete oziroma jih sploh nikoli niso imeli.

Stereotipi in predsodki so bili vedno prisotni, tega je še danes veliko. Najdejo se posamezniki, ki mislijo, da drugi narodi ne smejo živeti med njimi in nas obsojajo. A ne zavedajo se, kako to na dolgi rok škodi nam vsem.

Da pa ne bomo samo črnogledi in pesimistični, vam povem, da so se začele dogajati tudi dobre stvari. Počasi se je začelo upoštevati nas mlade Rome. Kot mnogi že veste, na veliko šolah v Sloveniji delajo z romskimi učenci romske pomočnice in pomočniki. Romskim učencem nudijo pomoč pri učenju, dvigujejo otrokovo samopodobo,

jih varujejo, se srečujejo z njihovimi starši... Dekleta in fantje so pri svojem delu zelo uspešni, kar je posledica njihovega uspešnega usposabljanja. Najbolj dragoceno je to, da poznajo romski jezik in pomagajo otrokom, da lažje razumejo snov.

Vsi pa moramo naš jezik bolje spoznati. V eni od svojih knjig Jožek Horvat Muc pravi, kako pomembno je, da Romi bolje spoznajo svojo kulturo in romski jezik. S tem se zelo strinjam in o tem velikokrat pripovedujem svojim romskim in neromskim prijateljem.

Naj vam predstavim še zbornik *Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje II*, ki ga je izdala Ljudska univerza Kočevje, ki ta projekt vodi, z njimi pa sodeluje tudi Razvojno izobraževalni center Novo mesto. Projekt je zelo pomemben za nas Rome.

Zbornik je zelo obsežen. V njem je predstavljeno delo romskih pomočnic in pomočnikov na številnih osnovnih šolah, kjer delajo že več let. Priporočam, da vsebino prebe-

rejo tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem Romov in jih reševanje težav na tem področju zanima. V zborniku so predstavljeni vsi partnerji, ki so vključeni v ta projekt. Zanimivo za vas bo branje o romskih pomočnikih na šolah, saj je ob vsakem od nas napisano dosti lepega in spodbudnega. V zborniku so opisani tudi didaktični pripomočki za otroke, ki so nastali. Prispevek so napisali tudi: predsednik Zveze Romov Slovenije, predavateljica Fakultete za družbene vede, predstavnice Ljudske univerze Kočevje in RIC-a Novo mesto. Med zelo zanimive vsebine sodijo primeri dobrih praks, ki so jih napisali strokovni delavci iz osnovnih šol, kjer pomočnice in pomočniki delamo. Na koncu pa so izjave prispevali tudi naši dragoceni mentorji in drugi delavci, s katerimi tudi sama zelo dobro sodelujem. Vsak dan smo skupaj v šoli in pomagamo drug drugemu. Skupaj si prizadevamo, da bi bili romski otroci bolj uspešni pri pouku in dobro vključeni med sošolce in ostale učence.

Mirjana Časar svoje poslanstvo nadaljuje kot prostovoljka

Romic

Kdo je Mirjana Časar? Bi nam zapupali svojo življenjsko zgodbo?

Sem Mirjana Časar rojena Koštric. Rodila sem se na Hrvaškem. Otroška leta sem preživljala v Lendavskih

Goricah, v Žižkih in v Črenšovcih. V mamini družini se je rodilo 14 otrok. Bila je številna družina in bolj siromašna. Po vrsti kakor so otroci odrasčali, so morali iti v svet. Tako je moja mama s 16 leti odšla na Hrvaško si služiti kruh. Po nekaj letih je rodila hčerkico in ta hčerkica sem bila jaz. Kot samohranilka s socialnimi težavami me je dala v varstvo babici, katera je živela v Lendavskih Goricah.

Babica je bila moja druga mama, ki me je vzljubila in lepo skrbela zame, tako kot tudi za svoje otroke.

Kakšni so vaši spomini na otroštvo?

Čeprav je bilo moje otroštvo revno in včasih tudi žalostno sem kljub temu bila vesel in srečen otrok. Vedno sem si mislila da pač tako more biti in nič drugače.

Stara mama in jaz sva živeli v hiši, pokriti s slamnato streho, brez vode in elektrike. Tako sva se trudile, delale. Delati me je že učila zelo zgodaj kot otroka.

Babica je postajala starejša in so ji moči popuščale, zato sem bila prisi-

ljena se navajati na samostojnost in se postaviti na svoje noge. Osnovnošolska leta so hitro minila in moje babice ni bilo več. Moje otroško življenje se je obrnilo na glavo. Babica je umrla, ostala sem sama, brez ljubezni, nikogar več nisem imela, mame pa nisem poznala. Bila sem čisto na tleh. Prišel je angel varuh, ki mi je pomagal, da sem se pobrala. Bil je čudež. Prišla je sestrična in me odpeljala k sebi v Veliko Polano. Nadaljevala sem šolanje v Veliki Polani potem pa končala osemletko v Črenšovcih.

Kakšne so bile vaše želje v otroštvu?

Edina želja v otroštvu in tudi pozneje je bila spoznati svojo mater in očeta ter deliti ljubezen in živeti s starši.

Zakaj ste se odločili za poklic babice?

Moja velika želja je bila živeti v naravi, delati z ljudmi in otroci. Zgodilo se je naključje, da sem spoznala gospo Barbaro, katera je opravljala babiški poklic. Veliko mi je pripovedovala o babiškem poklicu in me navdušila. Po končani osnovni šoli sem se najprej vpisala v kmetijsko šolo Rakičan, potem pa v babiško šolo v Ljubljani. Končala sem babiško šolo in tako postala diplomirana babica.

Bi nam predstavili vašo družino?

Imam dve hčerki Darinko in Mileno, ki sta danes v pedagoškem poklicu in dva vnuka, Jana in Mitja. Zelo smo si blizu, imamo se radi in si medsebojno pomagamo in podpiramo.

Pri svojem delu ste imeli stik tudi z romsko skupnostjo. Kakšne izkušnje imate z Romi?

Moje babiško in patronažno delo z ljudmi je bilo odgovorno, zato sem morala biti včasih tudi stroga, sicer do mere.

Moj babiški okoliš je obsegal tudi vas Kuštanovci in Dolino, kjer so živeli med drugim tudi Romi. V tistih časih sem bila kar nekaj časa edina zdravstvena delavka, zato sem opravljala tudi socialne in druge zdravstvene naloge. Prebivalcem romskih naselij sem pomagala pri reševanju njihove zdravstvene, socialne in bi-

valne problematike. Veliko sem jih obiskovala, vodila porode doma. Takrat so žene rojevale doma, tudi Rominje. Ni bilo enostavno, bila sem sama brez zdravnika in prevzeti sem morala veliko odgovornost dveh življenj. Vodila sem veliko porodov na našem predelu Goričkega. Včasih so se porodi zavlekli tudi v noč. Take primere smo imeli tudi pri Romih, ampak člani družine so poskrbeli zame, mi pripravili hrano ter skuhalo kavico, ki mi je dobro teknila. Z Romi sem se vedno dobro razumela in tako je še danes. Poznam jih veliko in imam z njimi dobre izkušnje. Naši Romi niso slabi, moramo jih razumeti, so posebna ljudska vrsta, s svojim načinom življenja, svojo kulturo, svojo zgodovino, svojimi navadami in običaji. Imajo svoja življenjska pravila. In kot taki se vključujejo v naš vsakdan. Iz moje dolgoletne babiške prakse so mi ostali lepi spomini na Rome, predvsem na žene, matere. Na primer nosečnost za Romkinjo ni sramota, ampak posebna čast, zato se je ne sramuje, čeprav je otrokov oče neznan.

Rominja otroka pričakuje srečno in veselo. Ljubezen romskih staršev do svojih otrok je velika. Romski otroci to ljubezen pozneje pošteno vračajo, posebej materam. Spomnim se primera ko so me poklicali k porodnici ker se je nekaj zakompliciralo in je morala v porodnišnico. Čeprav je bil sin že odrasel je bruhal v jok, tudi ostali člani družine so jokali. Domove si gradijo v bližini rojstne hiše, da lažje ohranijo dobre odnose s starši.

Nekaj bi rada povedala o dojenju. Dojenje je edina naravna in zato najboljša prehrana za otroka. S tem mu mati da najboljšo doto za pot v življenje.

Nekoč so Rominje več let dojile svoje otroke. Včasih so dojile leže ali med hojo. Posebnost mater je, da dojijo leže, se po njihovem otrok najbolj sprosti, duševno in telesno. Enako velja za mater.

Vendar tudi v življenju Romov nastajajo premiki, se zapisujejo in s tem dobijo razne ugodnosti. Tako so začele rojevati v porodnišnici in otroke

prinašati v posvetovalnico.

Kako preživljate svoj prosti čas?

Danes ko sem upokojena svoje poslanstvo nadaljujem kot prostovoljka. Pomagam pri reševanju različnih socialnih pravic. Obiskujem starejše ljudi, predvsem tiste, ki so osamljeni in pomoči potrebni.

Z veseljem sodelujem v kvizu Murškega vala »Med Rabo, Muro in Dravo.«

Veseli me tudi fotografiranje. Prikažujem naravno in kulturno dedščino prekmurske pokrajine, ki v sebi skriva veliko lepoto in zanimivosti. S fotografiranjem se ukvarjam samo ljubiteljsko. Intenzivno iščem zanimive motive in zabeležim z fotografskim aparatom. Napisala sem tudi dve knjigi z naslovom: Šestintrideset let za blagor mater in otrok, Babka na Goričkem in Življenjske pripovedi ljudi, ki mi prihajajo naproti v vsakodnevnem življenju.

Uživam v naravi in ob delu z zemljo. Sem ekološko osveščena za ohranjanje narave in kulturne dedščine. Hrepenim po delu z zemljo, po nečem kar mi je bilo nekoč pri srcu.

Katera je vaša najljubša knjiga in kakšno glasbo radi poslušate?

Zanimajo me bolj strokovne knjige iz področja zdravstva in razni priročniki.

Pri srcu mi je različna glasba. Z veseljem spremljam tudi vaš Radio Romi, kjer vrtite različno glasbo.

Vaše želje za prihodnost?

Želim si zdravje, miru, medsebojnega spoštovanja in razumevanja.

Glasbena želja?

Komi de ravnica bejla (Feri Lainšček, poje Halgato Band)

MISEL:

*Otrok veselja si,
nič manj kot so drevesa in zvezde.
Bodi Kar si
Bodi svoj.
Bodi pozoren.
Bodi srečen.*

S prijaznimi pozdravi!

Mirjana Časar

Prosečka vas 54a, 9202 Mačkovci

CENTER NATURHOUSE

Nutricionizem & Dietetika,

Slovenska ulica 37, Murska Sobota

Romic

Naturhouse center je mednarodno podjetje ustanovljeno v Španiji in se je razvilo kot franšizni sistem. To je v svetu vodilno podjetje za prehranske in dietetične storitve in izdelke. Po svetu ima več kot 2000 poslovalnic v 33 državah sveta in več kot 4 milijone zadovoljnih strank, ki so dosegle svoje cilje. V Sloveniji imamo 7 poslovalnic in sicer 3 v Ljubljani, eno v Mariboru, Celju, Kopru in od novembra 2012 pri nas v Murski Soboti.

Lastnica in dietetičarka centra NATURHOUSE v Murski Soboti je Tadeja Puhek Lenart, univ.dipl. inž.živ.tehn. Dietetičarka Tadeja

povdarja, da danes obstaja velik interes za zdravje, dobro počutje in zdrav način prehranjevanja. V našem centru se osredotočimo na stvari, ki se nanašajo na prehrano, prehransko prevzgojo in s pomočjo prehranskih dodatkov doseči zelene cilje. V centru Naturhouse vodimo stransko skozi program pravilnega prehranjevanja. Prehranska svetovalka, ki je strokovnjakinja, na področju dietetike izvede pogovor, da ugotovi kakšne so vaše prehranske navade in na podlagi rezultatov posebne tehtnice ugotovi strukturo vašega telesa: torej odstotek vode, odstotek maščobe in puste mase.

Na podlagi teh rezultatov se določi prehranski načrt in prehranski dodatek, ki je najboljša izbira za potrebe posameznikovega organizma. Vsi prehranski dodatki so naravni izvlečki in koncentracije iz sadja, zelenjave in zelišč. Svetovanje, prehranski načrt z recepti so brezplačni, plačajo se prehranski dodatki, kateri se najbolj podajo posameznikovim potrebam.

Pri promociji zdravega prehranjevanja, doseganju idealne telesne teže in spremembo življenjskega sloga z številnimi strokovnimi nasveti dietetičarka Tadeja redno uspešno sodeluje tudi z Radio Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Predstavili smo že kar nekaj tem in sicer zdrava dieta in uspešno hujšanje, čiščenje telesa, popraznični mini servis, anticelulitni program, koristna živila pri dietah,...itd.

Če potrebujete pomoč dietetičarke Tadeje ste vsekakor dobrodošli. Naturhouse je usmerjen k prehranski prevzgoji, kar pomeni, da se ne drži restriktivnih oziroma strogih diet, pač pa vzgaja kako uravnoteženo, dobro in zdravo jesti. Le odločiti se morete zase in za svoje zdravje, kajti zdravje imamo samo eno.

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia Romic na frekvenci 97,6 MHz.

Božično-novoletno druženje

Mišel Horvat, romski pomočnik

V petek, 7. decembra, smo na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, skupaj s sodelavkami, organiziral božično-novoletno srečanje z romskimi starši in njihovimi otroki.

Na začetku se je predstavila šolska romska bobnarska skupina (učenci od 4-6 razreda), ki so nam zaigrali nekaj taktov romske glasbe.

Po uvodnem nagovoru smo si ogledali dokumentarni film o delu romskega pomočnika in se pozabavali ob družabnih igrah (človek ne jezi se, spomin in uno) ter si podrobneje ogledali didaktične pri-

pomočke, ki smo jih dobili za delo z otroki.

Na koncu sva skupaj z mentorico Romano Glavač otrokom razdelila skromna darilca, ki so jih zelo razveselila.

Jelkovanje v romskem naselju Kamenci

Mišel Horvat, romski pomočnik

V ponedeljek, 31.12.2012 sem v romskem naselju Kamenci, v sodelovanju s starši in romskim svetnikom organiziral jelkovanje na prostem.

Jelko smo okrasili z novoletnimi okraski, ki so jih starši zbrali skupaj. S prisotnostjo Božička pa smo poskrbeli tudi za to, da so otroški obrazki bili veseli in nasmejani. Darila, ki so jih dobili, so bila skromna, vendar njim zelo velika in pomembna. Po končanem programu pa smo se v prazničnem vzdušju tudi posladkali s pecivom in prijateljsko poklepali.

Najboljši snežaki

Romana Glavač prof. razrednega pouka OŠ Franceta Prešerna, Črenšovci

Zima je lepa, a tudi mrzla in mokra. Učence v 2. R na OŠ Črenšovci zima zelo razveseli. Učenci dobivajo novo upanje. Ker pri nas dolgo ni bilo snega smo se odločili, da bomo snežaka naredili iz lesenih palčk. Učenci so bili zelo veseli ustvarjanja, med ustvarjanjem so si začeli peti božične pesmi, kar je naredilo ustvarjalno vzdušje še bolj prijetno.

Snežake smo razstavili na šolskem hodniku. Zdaj pa so si učenci snežake odnesli domov, da jim prijetno okrasijo njihove domove.

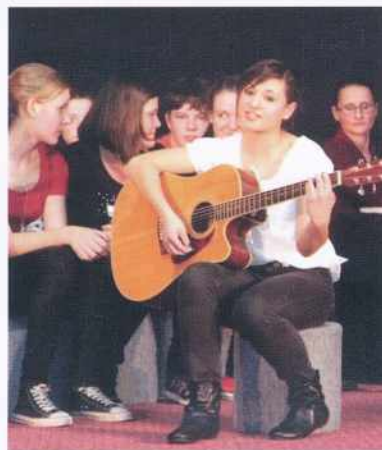

Kulturni praznik na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci

Mišel Horvat, romski pomočnik

V četrtek, 7. 2. 2013 je v popoldanskih urah na šoli F. P. Črenšovci, ob Prešernovem dnevu, potekala tradicionalna kulturna prireditev. Z učenci in učitelji sem sodeloval tako pri pripravi kot tudi pri sami izvedbi programa. Udeležba je bila zelo velika. Prireditve se je udeležilo veliko število otrok, staršev, učiteljev in upokoјencev. Obiskal nas je tudi črenšovski župan, g. Törnár, ki nam je za čudovito prireditvev izrekel čestitke in zaželel še veliko uspehov. Tudi ravnateljica naše šole

mag. Marija Horvat, je bila zelo zadovoljna, saj nam je tudi ona za čudovito pripravljen program iskreno čestitala.

Vabimo Vas k poslušanju
romskega radija Romić
na frekvenci 97,6 MHz.

Poezija

Slavica Hozjan S., učiteljica SL - NE

NAD ČRTO REALNOSTI

Skrij me v zibko
nad črto realnosti

mehko pokrij me
z odejo pravljic

in nadeni mojemu obrazu
jamici cvetočih lic

ne boj se realnost
ne bom izpuhtela

le košu za smeti
bom za pičel trenutek
odmislila pesem

PUNČKA V OKVIRJU

Vonjam njeno bolečino
utripa v srcu
(empatična in nemirna)

slikam topel zrak
oživi v mislih
(svoboden in nežen)

odmikam noč
zakriva moje sonce
(utripa in oživi)

ne znajde se več
punčka v okvirju.

**Vabimo Vas k poslušanju
romskega radia RomiC
na frekvenci 97,6 MHz.**

Delavnice OŠ I in OŠ II Murska Sobota

Romska pomočnica Damijana Pestner

I. Delavnica

Ustvarjalna delavnica na temo NOČ ČAROVNICA

Datum: 26.10.2012

Kraj: Osnovna šola II Murska Sobota

V petek 26. oktobra smo romske pomočnice na Osnovni šoli II Murska Sobota organizirale delavnico za učence od 2. do 9. razreda na temo NOČ ČAROVNIC. Ustvarjali smo s pomočjo kolaž papirja, kartona, flomastrov in plastičnih kozarcev. Izdelovali smo duhce in netopirje.

Poslušanje pravljice

II. Delavnica

PRAVLJIČNO USTVARJALNA DELAVNICA

Datum: 3.11.2012

Kraj: Murska Sobota

V soboto 3. novembra 2012, v času krompirjevih počitnic, sem organizirala PRAVLJIČNO-USTVARJALNO delavnico, za učence od 1. do 4. razreda I in II osnovne šole Murska Sobota.

Poslušali smo pravljico Aladin v romskem in slovenskem jeziku, nato so učenci z barvicami in flomastri na papir risali dogodke iz pravljice, katere so si najbolj zapomnili.

Udeleženci delavnice pravljice

Izdelki

III. Delavnica

Ustvarjalna delavnica

BOŽIČNO-NOVOLETNA

Datum: 11.12.1012

Kraj: PUŠČA

V torek 11. decembra 2012 smo v večnamenski dvorani na Pušči, za učence od 2. do 9. razreda Osnovne šole II Murska Sobota organizirali božično-novoletno delavnico. Ustvarjali smo božično-novoletne izdelke s pomočjo kolaž papirja, kartona, flomastrov, lepila in čajnih svečk.

Ustvarjanje s starši

Ustvarjanje

IV. Delavnica

Ustvarjalna delavnica

BOŽIČNO-NOVOLETNA

Datum: 20.12.1012

Kraj: PUŠČA

V četrtek 20. decembra 2012 smo v večnamenski dvorani na Pušči, za učence od 1. do 9. razreda Osnovne šole I Murska Sobota organizirali božično-novoletno delavnico. Ustvarjali smo božično-novoletne izdelke s pomočjo kolaž papirja, kartona, flomastrov in lepila.

Izdelki

ROMIC
Romski informativni center

Vabimo Vas k poslušanju romskega radia RomiC na frekvenci 97,6 MHz.

